

Wyrok z dnia 19 kwietnia 2001 r.

I PKN 381/00

1. Ochrona trwałości stosunku pracy z art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP obejmuje także okres zasiłkowy przedłużony na podstawie art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.).

2. Likwidacja stanowiska zajmowanego przez pracownika przed rozwiązaniem z nim umowy o pracę nie stanowi przeszkody w orzeczeniu przywrócenia do pracy na dotychczasowych warunkach.

Przewodniczący SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Walerian Sanetra, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2001 r. sprawy z powództwa Józefa K. przeciwko Spółdzielni Rzemieślniczej Wielobranżowej w R. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach-Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku z dnia 3 lutego 2000 r. [...]

- 1) o d d a l i ł kasację;
- 2) zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 500 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 3 lutego 2000 r. [...] oddalił apelację Józefa K. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Rybniku z dnia 15 września 1999 r. [...], zasądającego od Spółdzielni Rzemieślniczej Wielobranżowej w R. na rzecz apelującego kwotę 9.392,61 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę.

Sąd ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanej Spółdzielni od dnia 1 lutego 1968 r. na podstawie umowy o pracę na czas nie określony; od 1 stycznia 1985 r. na

stanowisku dyrektora. W dniu 25 października 1991 r. rozwiązano stosunek pracy na mocy porozumienia stron w związku z przejściem Józefa K. na rentę inwalidzką po przebytych zawale mięśnia sercowego. W dniu 28 października 1991 r. został on zatrudniony na uprzednio zajmowanym stanowisku „na 7/8 etatu”, a od dnia 2 lutego 1992 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. Od dnia 18 czerwca 1998 r. powodowi udzielono zaległego urlopu wypoczynkowego. W dniach 18 i 19 czerwca 1998 r. był on jednak obecny w pracy. W dniu 19 czerwca doręczono mu uchwałę [...] Zarządu o odwołaniu ze stanowiska dyrektora Spółdzielni. Od 4 września 1998 r. powód przebywał na zwolnieniu lekarskim. W dniu 10 listopada 1998 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę [...] o zmianie struktury organizacyjnej Spółdzielni i likwidacji stanowisk dyrektora oraz zastępcy dyrektora. W dniu 25 lutego 1999 r. powodowi przedłużono okres wypłaty zasiłku chorobowego do 26 maja 1999 r. W dniu 1 marca 1999 r. Zarząd Spółdzielni uchwałą [...] rozwiązał z nim umowę o pracę bez wypowiedzenia na podstawie § 47 pkt 4 Statutu i art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP. W dniu 16 marca 1999 r. powód ukończył 63 lata. W Spółdzielni powstał konflikt o szerszym wymiarze. Od roku 1997 ujawniła się opozycja przeciwko powodowi. Spółdzielnia przeżywa kryzys. W kwietniu 1999 r. pracownicy otrzymali wypowiedzenia zmieniające warunki płacy. Obniżono im wynagrodzenia o 40%.

W ocenie Sądu roszczenie powoda jest uzasadnione, albowiem pozwana Spółdzielnia rozwiązując z nim umowę o pracę pomimo przedłużenia okresu zasiłkowego na dalszy czas niezdolności do pracy naruszyła art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP. Ze względu na likwidację stanowiska zajmowanego przez Józefa K. przywrócenie go do pracy na poprzednich warunkach stało się niemożliwe, zaś głębokie skonfliktowanie z władzami i pracownikami Spółdzielni czyni restytucję stosunku pracy niecelową. Dlatego na podstawie art. 56 KP w związku z art. 45 § 2 KP Sąd orzekł, w miejsce żądanego przywrócenia do pracy, odszkodowanie.

Józef K. zaskarżył ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej postawy naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: art. 41 KP „przez przyjęcie, iż dokonane przez pozwaną w dniu 01.03.1999 r. wypowiedzenie umowy o pracę w okresie usprawiedliwionej nieobecności w pracy z powodu choroby, wywołało skutki rozwiązania umowy o pracę”, art. 39 KP „przez przyjęcie, że okres ochrony nie obejmuje powoda, skoro wiek ochronny powód osiągnął dopiero w dniu 16.03.99 r.”, art. 53 § 1 pkt 1 lit. b) KP, art. 56 KP i art. 57 § 2 KP „poprzez nieprzywrócenie powoda do pracy i nieprzyznanie odszkodowania za cały czas pozostawania powoda bez pracy”, art. 53 §

5 KP i art. 471 KC w związku z art. 300 KP „przez przyjęcie, iż pozwana nie miała obowiązku zatrudnienia powoda po zgłoszeniu się do pracy w dniu 27.05.99 r. po uzyskaniu zdolności do pracy”, art. 55 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze „przez przyjęcie, iż w pozwanej Spółdzielni zlikwidowano stanowisko kierownicze”, art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. „przez odmówienie powodowi w okresie ochronnym prawa do pobierania dodatku wyrównawczego”, art. 8 KP „przez przyjęcie, iż powód swoim zachowaniem i postępowaniem wywołał konflikt u pozwanej”, oraz naruszenie przepisów postępowania, a to art. 140 i 141 KPC w związku z art. 3 KPC „przez przyzwolenie na niedołączenie przez pozwaną do pism procesowych załączników dla powoda, w wyniku czego doszło do niewyjaśnienia wszystkich dowodów istotnych do rozstrzygnięcia sporu, a tym samym uniemożliwiono powodowi dochodzenia prawdy sądowej w sporze”, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę poprzez przywrócenie go do pracy „z jednoczesnym zasądzeniem na rzecz powoda odszkodowania za cały okres pozostawania bez pracy” oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Pełnomocnik skarżącego wywodził, że skoro powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od 4 września 1998 r. do 26 maja 1999 r., a pracodawca rozwiązał z nim umowę o pracę w dniu 1 marca 1999 r., to naruszony został zakaz wypowiedzania umów o pracę z art. 41 KP. Nadto, powód w dniu 16 marca 1999 r. ukończył 63 lata, wobec czego strona pozwana naruszyła także zakaz wypowiedzenia z art. 39 KP. Jako osoba szczególnie chroniona skarżący powinien otrzymać wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy. Powód zgłosił się do pracy po ustaniu przyczyny nieobecności, lecz nie został do niej dopuszczony. Pracodawca naruszył przez to art. 53 § 5 KP. Skarżący będąc dyrektorem Spółdzielni kierował bieżącą jej działalnością gospodarczą. Stanowisko to nie mogło być zlikwidowane, albowiem przewiduje je art. 55 Prawa spółdzielczego oraz § 47 Statutu. Przyjmując, że rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w związku z reorganizacją zakładu pracy, powodowi przysługiwał dodatek wyrównawczy na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych. Józef K. był długoletnim, zasłużonym pracownikiem Spółdzielni. Jego roszczenie o przywrócenie do pracy i wypłatę odszkodowania w wysokości wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy nie pozostają w sprzeczności z art. 8 KP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Większość zarzutów kasacji dotyczy naruszenia przepisów o dopuszczalności wypowiedzania umów o pracę. Pozwana Spółdzielnia tymczasem rozwiązała z powodem umowę o pracę bez wypowiedzenia. W sprawie nie miały zastosowania i nie były stosowane ani art. 39 KP, ani art. 41 KP, wobec czego Sąd nie mógł przepisów tych naruszyć. Przedmiotem sporu nie była także kwestia ponownego zatrudnienia powoda po ustaniu niezdolności do pracy, a art. 53 § 5 KP nie stanowił podstawy prawnej rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku. Dlatego też zarzut uchybienia temu przepisowi jest bezzasadny.

Według art. 53 § 1 pkt 1 lit. b KP pracodawca może rozwiązać stosunek pracy bez wypowiedzenia z pracownikiem nieobecnym w pracy wskutek choroby przez okres dłuższy niż okres pobierania z tego tytułu wynagrodzenia i zasiłku. Ochrona trwałości stosunku pracy obejmuje okres faktycznego pobierania zasiłku, a zatem także okres zasiłkowy przedłużony na podstawie art. 10 obowiązującej w dniu 1 marca 1999 r. ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.). Rację ma Sąd, że rozwiązanie umowy o pracę ze skarżącym nastąpiło zanim upłynął okres pobierania zasiłku, a zatem z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę bez wypowiedzenia. W takich razach, stosownie do art. 56 § 1 KP, pracownikowi przysługuje, wedle wyboru, roszczenie o przywrócenie do pracy lub o odszkodowanie. Zgodnie z art. 45 § 2 KP w związku z art. 56 § 2 KP, Sąd może orzec odszkodowanie w miejsce żądanego przez pracownika przywrócenia do pracy, jeżeli przywrócenie do pracy byłoby niecelowe lub niemożliwe. Sąd ustalił, że stanowisko dyrektora Spółdzielni zostało zlikwidowane, co uniemożliwiało przywrócenie skarżącego do pracy. Sąd Najwyższy nie podziela poglądu, że sama tylko likwidacja stanowiska zajmowanego przez pracownika przed rozwiązaniem z nim umowy o pracę stanowi przeszkodę w orzeczeniu przywrócenia do pracy na dotychczasowych warunkach. Pracodawca ma bowiem w takich razach możliwość powierzenia pracownikowi innej pracy (art. 42 § 4 KP) lub dokonania zmiany warunków pracy (art. 42 § 1 KP); w ostateczności likwidacja stanowiska pracy mogłaby stanowić okoliczność uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę (art. 45 § 1 KP). Zgodzić się natomiast wypada z oceną o niecelowości przywrócenia Józefa K. do pracy. Wbrew odmiennemu twierdzeniu pełnomocnika skarżącego, Sąd nie dokonał ustalenia jakoby konflikt był spowodowany przez powoda. Konflikt taki - i to z dużą ostrością - jednak występował, co przyznał także sam skarżący. Jego

powrót do pracy odnowiłby emocje, zadawnione pretensje i waśnie, co w sytuacji ekonomicznej Spółdzielni, której naprawa wymaga spokoju, nie byłoby wskazane.

Zarzut uchybienia art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.) mógłby być zasadnie podnoszony, gdyby przyczyną rozwiązania stosunku pracy z powodem, i to w drodze wypowiedzenia dokonanego po 16 marca 1999 r. (a więc w okresie dwu lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego), była likwidacja zajmowanego przez niego stanowiska. Przyczyna ta była jednak inna. Stanowiła ją długotrwała nieobecność w pracy wskutek choroby.

Nie jest także trafny zarzut naruszenia art. 55 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.). Przepis ten przewiduje możliwość udzielenia przez zarząd spółdzielni pełnomocnictwa jednemu z członków zarządu lub innej osobie do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą. Nie wynika z niego w żadnym razie obowiązek utworzenia odrębnego stanowiska pracy kierownika (dyrektora) spółdzielni. Należy nadto podnieść, że zmiana struktury organizacyjnej zakładu pracy nie podlega kontroli sądu pod względem jej celowości.

Usprawiedliwioną podstawę kasacji stanowi takie tylko naruszenie przepisów postępowania, które mogło istotnie wpłynąć na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 KPC). Zarzut naruszenia art. 140 KPC i art. 141 KPC nie został dostatecznie uzasadniony. Analiza akt nie potwierdza jego słuszności. Pisma procesowe były składane przez pozwaną Spółdzielnię w odpisach. Treść pism procesowych oraz zeznań skarżącego wskazuje, że dokumenty dopuszczone jako dowody w sprawie były mu znane. Powód miał w każdym czasie dostęp do akt sądowych, w tym także do dokumentów stanowiących załączniki do pism procesowych przeciwnika procesowego. Sposób prowadzenia procesu potwierdza bardzo dobrą ich znajomość. Poza wszystkim, pełnomocnik Józefa K. nie określił jaki istotny wpływ mogło mieć podnoszone uchybienie (chyba jednak art. 128 KPC, a nie przepisom powołanym w kasacji) na wynik sprawy. Dlatego zarzut uchybienia art. 140 KPC i art. 141 KPC nie może stanowić usprawiedliwionej podstawy kasacyjnej.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====